

Írta: Szita Judit

Interkulturális tábor animátoroknak (1994. április 25. - május 8. Nápoly)

A találkozó résztvevői egy játszótér megtervezésében és kialakításában vettek részt. „A városi környezet átalakítása” project megvalósításához az Európai Unió „Gyermekek Európában” pályázatán kaptak támogatást. Az olaszországi szervezők (ARCIRA-GAZZI) a jelentkező francia, német, skót és katalán animátorok mellett, érdeklődésünkre meghívták a Szocio-nevelő Animátorok Egyesületének három tagját. Elképzeléseink szerint hasonló animátortalálkozóra Magyarországon is sor kerülhet, ezért szeretnénk munkánkat az érdeklődőkkel megismertetni.

Az animátor a nevelési folyamat speciális időszakában, a szabadidőben foglalkozik a gyerekekkel és a fiatalokkal. Velük együtt tevékenykedve teremt kapcsolatot, hogy felkészültségével, lelkesedésével, odaadásával az életkoruknak megfelelő módon ösztönözze őket a fejlődésükhöz szükséges élmények és tapasztalatok gyűjtésére. A foglalkozások tevékenységeinek sorrendjét, intenzitását úgy állítják össze, hogy az megfeleljen a gyermekek fizikai és szellemi teherbíró-képességének. Játékrepertoárjukkal, körtáncaikkal és önkifejező kézműves technikák segítségével egységes szabadidős fejlesztő foglalkozást nyújtanak a gyerekeknek. Szocio-nevelői tevékenységük összevethető a közösségfejlesztő, a napközis nevelő, a művelődés-szervező stb. tevékenységével, de korántsem azonosítható ezekkel. A különbség az animáció céljában, az animátor szemléletében és alkalmazott módszereiben rejlik.

Felmerülhet a kérdés az olvasóban, mi köze van az animátoroknak egy játszótér kialakításához. Meglepetésként ért bennünket is ez a lehetőség. Egyikünk sem találkozott korábban ilyen feladattal. Kik is vesznek részt a játszótérek tervezésében? Miért ne vonhatnák be az animátorokat is az ilyen fontos gyermekszabadidős játszóhelyek létrehozásába?

A játszótér az a hely Európa-szerte, ahol a gyerekek ingyen tölthetik el szabadidejüket. Olaszországnak ezen a táján azonban nem, így Nápolyban sem találnak a gyerekek erre a célra kialakított szabad területet. Hihetetlennek tűnt, hogy ilyesmi létezik Európában. Munkánk jelentőségét növelte, hogy elsőként animátorok kaptak lehetőséget egy terület átforgalmazására. A kéthetes interkulturális tábor résztvevői intenzív elméleti és gyakorlati munkájuk során létrehozták ezt – a maga nemében egyedülálló játszóteret – a gyerekek jogos igényének érvényesítésére.

A találkozó első napjai kommunikációs és szocializációs játékokon keresztül a csoporttagok ismerkedésével, a csoporton belüli összetartozás erősítésével, a nyelvi nehézségek leküzdésével teltek. Minden résztvevő ország csoportja bemutatta a szervezetet, amelyet képviselt, diavetítés vagy videofilm segítségével munkaterületét és projectjét.

Az animátorok számára azonban leginkább a közös animáció teremtett lehetőséget arra, hogy egy-egy játék vezetésével mindenki megmutathassa valódi értékeit és szakmai hozzáértését.

1. A franciák (FRANCAS) La Garde-ból érkeztek. Egy olyan épületkomplexumban dolgoznak, ahol az óvoda, az iskola és a szabadidős központ szakemberei együttműködve

közös pedagógiai célokat valósítanak meg. Az animátorok munkájukhoz előzetesen ún. nevelési tervezetet dolgoznak ki az óvónőkkel, tanárokkal és a helyi szervezet képviselőjével. Minden animációs foglalkozásra együtt készülnek fel, és a megvalósítást közös értékelés követi. Egyre népszerűbb az „animációs tanítás”, amikor az animátor és a tanár vagy óvónő által együtt vezetett foglalkozáson sajátítják el a gyerekek az ismereteket játékos formában. Ezek akár szét is feszíthetik az iskolai kereteket időben és térben egyaránt. Szerdánként pedig tanítás nélküli nap van, amikor számos szabadidős tevékenységet kínálhatnak a gyerekeknek. Az iskolai, óvodai rendezvények, kirándulások alkalmával is támaszkodhatnak a pedagógusok az animátorok munkájára, módszereire és szemléletére.

2. A skótok Edinburgh-i 17-25 éves munkanélküli fiúkkal egy várostörténeti szempontból fontos helyen parképítést vállaltak. Környezetátalakítás-projectjükkel anyagi támogatást kaptak arra, hogy az animáció módszerei segítségével közösségi munkát végezve foglalkozzanak a kallódó fiatalokkal.

3. A németek képviselői a sportklubok jelentőségét emelték ki, mint lehetőséget az animációra a gyerekek és a fiatalok szabadidejében.

4. A katalán fiú elmondta, hogy Barcelonában egy többnyire laikusokból, főként egyetemistákból álló egyesület (EXPLAC) foglalkozik a gyerekek szabadidős nevelésével, animációs technikák segítségével. Munkájuk során sikeres táborokat és gyermekfesztiválokat is rendeztek.

5. Az olaszok egyesülete (ARCI-RAGAZZI) a gyerekek jogainak érvényesítését és a játék szerepének növelését tartja szem előtt. Azért dolgoznak egy-egy projecten a gyerekekkel együtt, hogy elősegítsék egy új szemléletű és felfogású polgár felnövekedését. Így ők is megtapasztalhatják egy ötlet megvalósulását a tervezéstől a kivitelezésig.

A találkozó célunk megvalósításával folytatódott. Munkánk három fő részből állt:

Előkészítés – elméleti fázis

Ahhoz, hogy az általunk elképzelt játszóteret a gyerekek szívesen használják a későbbiekben, több szempontot is figyelembe kellett vennünk:

- a helyszín az Assisi St. Ferenc Nevelőotthon egyik tágas terasza
- a gyerekek életkora 3-18 év
- az intézeti bezártság és összezártság negatív hatásának ellensúlyozása
- lehetőséget teremteni közösségi élményekre a szabadidőben
- a helyszínen felhalmozódott kötörmelék, a termőföld felhasználása
- anyagi lehetőségeink korlátozottsága.

Ezek alapján dolgoztuk ki, milyen játszóteret képzelünk el erre a területre. Megterveztük, hogyan fogjunk hozzá az átalakításhoz, milyen munkafázisokban végezzük el, és milyen módszerekkel tudunk együtt dolgozni.

A tervezés során kétféle projectet fogadtunk el:

- hosszabb távú teljes kivitelezés (az intézmény feladata),
- a tábor időtartama alatt a munkacsoport által kivitelezhető terv.

Mindkettőhöz teljes dokumentációt készítettünk (tervrajz, játékleírások, költségvetés stb.)

Előkészítés – gyakorlati fázis

Ahhoz, hogy az itt lakó gyerekek kulturált körülmények között tölthessék szabadidejüket, a terep rendezésére volt szükség, amely több napos kemény fizikai munkát igényelt a résztvevőktől. A következő munkafolyamatokat végeztük el:

- a termőföld megtisztítása a fém, műanyag, rongy, papír stb. hulladéktól
- a szemét összegyűjtése, elszállítása
- a termőföld összegyűjtése, egy domb kialakítása
- a kövek összegyűjtése
- a lebetonozott terasz takarítása, előkészítése a játékok felfestéséhez
- az oldalfal gyomtalanítása, a kerítés tisztítása, a falfestés előkészítése.

Így a tengerre néző, eddig kihasználatlan és elhanyagolt tágas terület alkalmassá vált célunk megvalósítására.

Megvalósítás – alkotó fázis

A kőkerítésre elkezdtek felfesteni a tenger alatti világot úgy, hogy a gyerekek kedvük szerint folytathassák. A lebetonozott földre ugróiskolát festettünk, valamint olyan napórát, sakk-, dáma- és társasjátékokat, melynek élő mutatói, figurái maguk a gyerekek lehetnek.

Akadálypályát készítettünk színesre festett fadeszkákból és gumikerekekből, amely ügyességükhöz, mozgásfejlettségükhöz képest variálható és továbbfejleszhető.

Közösségi életre alkalmas tűzrakó sarkot alakítottunk ki a meglévő kövek felhasználásával, tenyérlenyomatunkat és nevünket adva hozzá.

Virágokat ültettünk a dombra és kövekkel elkerített más helyekre.

Az általunk kínált játékokkal lehetőséget teremtettünk a gyerekeknek arra, hogy az együttjátszáson keresztül – a spontán együttléten túl – közösségi formák alakulhassanak ki. A játszótér befejezetlenségével kezdeményeztük, hogy az intézmény az általunk még kívánatosnak tartott változtatásokat, más játékokat terveink szerint kiviteleztesse, valamint hogy az itt élő gyerekek és fiatalok maguk is bekapcsolódhassanak a megvalósítás folyamatába. Így azonban szembe kellett néznünk a szervezők részére hibaként felrőtt ténnyel, hogy a felavató ünnepség a gyermek számára elmaradt. Nekünk, animátoroknak ugyanis az elkészült játszótéren a gyermekanimációs program lett volna munkánk igazi gyümölcse. Gyakorlati tapasztalatunk hiányában azonban így csak feltételezhetjük, hogy ez az első és egyetlen játszótér Nápolyban tetszett a gyerekeknek, és el fogják érni, hogy sok hasonlóval találkozhassanak az intézeten kívül élő társaik is.

Az interkulturális tábor résztvevői számára befejezésként egy több napos szakmai találkozót szerveztek, ahol bemutatkozhattak nekünk a gyerekekért tevékenykedő olasz szervezetek és egyesületek, valamint ők is megismerkedhettek a mi munkánkkal. Számos előadás hangzott el, amelyekből néhány elgondolkodtató kérdést idéznék fel.

Az egyik olasz résztvevő ironikusan megjegyezte: Ha ennyien dolgozunk a gyerekek helyzetének javításán, miért van még mindig olyan sok gyerek Nápoly utcáin, miért olyan sok velük a gond és a baj. Meddig kell szembenéznünk azzal, hogy a politikusok manipulálnak bennünket a gyerekek, az ifjúság, a családok nehéz helyzetére hivatkozva, ha ennek anyagi vonzatát utóbb szőnyeg alá söprik? Ha a „látványos” problémákra és kézzelfogható bajokra mindig lesz anyagi támogatás, a megelőzésére pedig csak szellemi kapacitásunk marad, nem kerül-e társadalom a betegség és nyomorúság hatalmába?

A meghívott országok képviselőihez hasonlóan mi is ismertettük a magyarországi animátorok helyzetét, működésünk lehetőségeit és terveinket. Több éve szervezünk

animátorképző alaptanfolyamokat, melyek elindításában a francia animátorok szervezete (FRACAS) nyújtott szakmai és anyagi segítséget. Több tucat lelkes, 17 év feletti, a gyermekcsoportokkal való foglalkozás iránt érdeklődő fiatal és néhány, újabb ismeretekre és módszerekre nyitott, tapasztalt pedagógus vett részt a képzésben. A ma még Magyarországon kevésbé ismert szabadidős nevelési módszer szakszerű bevezetését és az animátorképzést Agostini Alain francia animátor két éven keresztül személyesen irányította a Csepeli Gyermekházban.

Ez a képzettség azonban hazánkban nem elismert, ezért hoztuk létre a Szocio-nevelői Animátorok Egyesületét. Alapvető célunk, hogy a gyermek- és ifjúsági korosztály szabadidős programjait, foglalkozásait úgy készítsük elő, hogy az, a hasznos és szórakoztató időtöltésen túl, az adott korosztály igényeinek, szükségleteinek és sajátosságainak megfeleljen. Ennek érdekében a különféle gyermekanimációs foglalkozásokra, rendezvényekre, táboroztatásokra készüljenek pedagógiai és nevelési tervezetek, melyek a fent említett célkitűzésekből indulnak ki. Elmondtuk, hogy jelenleg egy játszóbuszos project megvalósításán dolgozunk. Célunk, hogy animátoraink a játékkultúrát a gyerekek között saját lakókörnyezetükben, a lakótelepeken, az iskolaudvaron, a játszótereken népszerűsítsék. Terveink között szerepel, hogy az iskolai napközis tanárokat „átképezzük” intenzív alaptanfolyamainkon, ezáltal az animáció szemléletét, módszereit nyújtva nekik.

A nápolyi találkozó kézzelfogható eredménye lesz az Európai Unió gondozásában a későbbiekben megjelenő kiadvány, mely tartalmazni fogja munkacsoportunk tapasztalatait, és fontos szakmai információkat nyújt többek között a képzési lehetőségekről is.